

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
ezimzendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos.**

Tartalom: A mételykór. Dr. Sz. Á. — A bivalokról. T-m-s. — Meghívás a kolozsvári állatkiállítás aláíróinak alakuló közgyűlésére. Bárány Ádám. Sigmond Dezső. — Egyveleg: Mellékletünk. Február havi meteorológiai észleletek. Új gépgyár. Szives tudomásul. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

A mételykór

hova tovább mind több és több áldozatot kíván; nagyban nyugtalanítja a juhtartó gazdákat és sok helyt végpusztulással fenyegeti a juhtenyésztést. Országgrészünk számos vidékén feljajdulnak a birtokosok a nagy mértékben bekövetkezett döglés miatt; pauaszt hallani még onnét is, a hol azt hitték, hogy nem terem a métely féreg. A ki a mételykór ellen biztosan ható gyógyszert tudna ajánlani, csak olyan érdemes lenne a legnagyobb hálára, miutha a marhavészt és anthraxot volna képes gyökeresen gyógyítani!

Fájdalom: a mételyesség olyan természetű betegség, hogy — a mint a dolgok ma állanak — még semmi jogunk sincs reményleni, hogy azt biztosra gyógyítani lehetne. Olyan gyógyszert, oly eljárást kellene kieszélni, mely a métely-férget a májból kipszítja. Ezen célunkat aligha lehet más uton elérni, mint ha valamely alkalmas gyógyszert közvetlenül a májba juttatunk; miután kevés a kilátás egy olyan gyógyszerre, a mely a gyomorból a vérbe és innét a májba jutva, előlne a métely-férget, a nélkül, hogy másként ne ártana a betegnek. Többen tettek különböző szerekkel kísérletet e részben; utánuk magam is megpróbáltam, törös fecskendővel a májba szurva, oda fecskendeni a gyógyfolyadékot — az eddigi eredmények azonban annyira nem kielégítők, hogy nem érdemli ezen kísérletekről bővebben szólni.

Az elmondottakból következik, hogy az ez ideig használt és ajánlott — előttem ismeretes — mételykór elleni gyógyszerek

közül egyik sem képes a májban élődo métely-férget közvetlenül elpusztítani, onnét kiűzni!

Az ajánlott és használt gyógyszerek közül mégis igen sok jó eredménnyel adagoltatik és tényleg gyógyít! Ez nem elmentmondás, hanem egyszerűen kifolyása annak, hogy az illető gyógyszerek képesek a máj mételyes mivoltának káros következményeit ellensúlyozni. Már évek óta följegyezgetem azokat a gyógyszereket és eljárásokat, melyekről szavalkható gazdák mondották és irták, hogy jó sikerrel lettek alkalmazva, megpróbálva.

Ha összevetem adataimat, oda lyukad ki a dolog, hogy, először: a betegeket könnyen emészthető, tápláló takarmánnyal kell jól tartani és másodsor: adagolni kell gyomorerősítő, étvágy gerjesztő és úgy nevezett féreg ellenes szereket.

Az elsőre, a jól takarmányozásra én is, mások is nagyobb súlyt fektetek, mintsem a másodsorra. Nem szabad azonban azt hinni, hogy az ösmertetett — és kipróbált — eljárással a betegséget csak úgy elvágni lehet, mint a chininnel a lázt és hogy a döglés mintegy parancsszóra megszűnik; valamiként nem kell reménykednünk a jó eredményre ha igen későn, akkor, mikor a jószág már nagyon leromlott, mikor a puffadt has, golyvás nyak és bekövetkezett hasmenés a betegség előre haladt voltára engednek következtetni — fogtunk neki a gyógykezelésnek.

A mi eljárásunk, kicsiny — circa 500 főre menő — nyájunkkal a következő. Ha a legeltetés tartama alatt sok eső jár, a söt nem adjuk tisztán, hanem keverve különböző keserű és féregellenes szerrel. Nagyon természetes, hogy a nedves, vizenyős, tócsás helyeket szigoruan kerülni kell a juhásznak és a gazdának azokat mielőbb eltüntetni kell, helyes irányban huzott árkok, alkalmas helyen ásott és kövekkel megtöltött kútak segítségével. Megemlítendőnek tartom, hogy nedves evekben vagy ha nem megfelelő legelőn kell a nyájat járatni, a múlt évről

maradt jó, száraz lombtakarmányból adjunk a juhoknak, 2—3 szor hetenkint éhgyomorra. — Beakolozáskor megvizsgáljuk a máját, hogy valjon mételyes-e vagy sem; t. i. ha dög van átkutatjuk azoknak máját, vagy pedig próbára levágunk egy párt és többnek ürülékét nagyítóval átvizsgáljuk. Ugyanis, hogy a métely-féreg valahogy ki ne pusztuljon arról a jó természet bőven gondoskodott, mert a mikor a féreg már eléggé kifejlődött teste ezer és ezer apró tojással, petével van tele, a melyek egymásután kijutnak belőle és az epével a májból a belekbe, innét az ürülékkel a legelőre stb. kerülnek; az eső, viz szétmossa elmállítja a bélsárt és a tojásból kibúvik egy kis férgecske, a melyből, sok mindenféle elváltozás után, egy más kis — szabad szemmel nem látható — állatocska válik. Ez a kis állatocska mocsáros, nedves helyeken tanyázik, reá tapad az ott növő füvekre és számtalan alkalma van, hogy a legelő juhok gyomrába és innét újból a májba jusson. Nem mesét mondtam most el, hanem kétségbe vonhatlan, bizonyított tényeket és ezért bizony nagyon balga dolog volt attól a bizonyos gazdától, ki egy ujságban azt írta, hogy a nedves legelőkön nyár idején repülő apró, szép kék pillangók tojásából lesz a métely-féreg. Tehát átvizsgáljuk a nyáját és ha azt találjuk, hogy mételyes, akkor mindjárt kezdettől jó szálás takarmány mellett abrakot is kap a jöszág és pedig zuzva vagy darálva, a kiszabott sóval és ismét gyomorerősítő, emésztést elősegítő és féreg ellenes szerekkel keverve. Veszünk ürömfüből, kálmos gyökérből, fenyőbogyóból és fényes koromból — kályha-korom — egyenlő mennyiséget, jól összekeverjük azokat és fejenként ebből a keverékből 8 grammot számítunk minden másodnap adva: tehát, ha 500 drb-ból áll a nyáj, egyszerre kell $500 \times 8 = 4000$ gramm; azaz az említett szerek mindenikéből 1000 gramm = egy kilo! kezdetben, míg hozzá szokik a jöszág az ízéhez, kevesebbet keverünk az abrak közé, azután többet, míg a 8 grammot fejenként kio-szuk. Ha azt látjuk, hogy nem romlanak a juhok, egy pár hét után csak minden harmadik nap adagolunk és ismét később hetenként csak egyszer.

Ellenkező esetben, ha kezdetét veszi a dögles gyakrabban, minden nap adunk a szorból. Jó lesz továbbá, ha kezdetben a fényes koromból nem vesszük a mondott egész adagot, hanem csak $\frac{1}{4}$ -dét és csak lassanként szaporítjuk. Vagy pedig keverjük a következő módon: ürömfü — kálmos gyökérpor — és fenyő bogyóból 1 kilogramm, kénvirágból és fényes koromból egyenként 250 gramm. A fényes korom szagához és ízéhez ugyanis a jöszág néha nem akar szokni.

A leirt eljárást mindig jó eredménnyel gyakoroljuk. Nem mondanék igazat, ha erősítném, hogy az így kezelt nyájból egy sem pusztul; döglik bizony, egyik évben sok, másikban kevesebb, de nagy kártól óva vagyunk.

Merészség volna továbbá azt állítani, hogy a már dögrováson levő és — a métely kórtól — teljesen leromlott állat is meggyógyul hamar egy pár nap alatt.

Olyan nincs! sok mindenféle szert megpróbáltam, de ilyen hatása egynek sem volt. De merészség volna az is, ha

csupán a leirt szereknek tulajdonitnék jó hatást! van még sok mindenféle hasznos szer, de nem tartom szükségesnek azokat mind fölemlíteni, egyszerűen azért, mivel az ajánlottak könnyen beszerezhetők és legolcsóbbak.

Csupán egy pár szóm van még hátra. Leirtam fennebb, hogy miként szaporodik a métely-féreg és mindannyian jól tudjuk, miszerint nedves évekre következő télen és tavaszon a dögles legnagyobb; ennek okát szintén ösmerjük, mert hiszen említém, hogy a métely-féreg kifejlődési alakjainak a víz, a nedvesség éltető elemök: nedvesség nélkül elpusztulnak. A leirtakból következik, hogy a mételyes juhok hintik széjjel a betegség magvát; ezen okból gyökeresen csak úgy lehet a bajnak elejét venni, ha a mételyes juhok által járt nedves legelőt nem minden évben, hanem fölvaltva használjuk p. o. minden harmadik évben (még nem bizonyos, de valószínű, hogy 1—2 év kiváratatik, míg a petéből ismét métely lehet). Nagyon jól tudom sok helyt lehetetlen a legelőkkel ilyen váltó rendet betartani; gondoskodni kell tehát azok kiszáritásáról; nem kell megengedni, hogy töcsák, vizállások keletkezzenek és a veszélyes helyekre — ha másként nem lehet — csak kora tavasszal és késő ősszel bocsássuk a nyáját. **Dr. Sz. Á.**

A bivalokról.

A természettudósok kötetekre menő munkákat irtak már a szunyogok, pókok, hangyák, méhek, phylloxera, Colorádó bogár s a teremtő egyéb csuszó-mászó, repülő és négy lábú állatairól — fürkészték azok hasznos vagy káros voltát s egyéb természeti sajátosságait! A mi ezek mellett a bivalokról írva van, az nagyon kevés s e kevés is inkább az általunk tartott háziak vadon élő rokonaira vonatkozik. Már pedig minket gazdákat épen a gazdaság keretébe tartozók érdekelhetnek inkább, mint a melyek hasznosságuknál fogva jóllétünket mozditják elő. Házi állataink között nem épen jelentéktelen helyet foglal el s tölt be a bival akár igavonó, akár tejelési képesség tekintetében.

Főleg erdélyrészi bérczes kis hazánk több vidékein az igás bivalat nagy előszeretettel tartják s nem kevésre becsülik annak munkaképességét. A tehén bivalnak pedig izletes kövér jeles tejéhez a ki egyszer hozzá szokott, nem egy könnyen tudna róla lemondani. Tapasztalásból merem állítani, hogy a vonakodók legtöbbjénél is inkább előítélet,*^o mint egyébből származik a tiszta bivaltejes kávé mellőzése. Tévedésen alapszik némelyek azon állítása is, hogy a bival tej töizű s egyéb visszatartó szaga lenne. Töize és visszatartó szaga csak akkor lesz, ha a fejésnél a kellő tisztaság hiányzik.

A tisztán kezelt tejen egy kis pézma izen kívül egyébbnek nem szabad hogy érezzék, de hiszen sok nagyra becsült édes, zamatos körténknél is érezhető egy kis pézma íz, még sem mellőzzük el a drága gyümölcs élvezését. De bizony húsát is a bivalnak, bár mennyire vonakodik tőle, mégis csak a fogyasztó közönség emésztí fel nem kevesebb árt fizetvén

*^o Gyomorhaj is lehet ennek oka, mert a jó bival tej nehezen emészthető. **Szerk.**

érette, mint akár a tehén húsért. Vastag bőréből készült patting s egyéb a gazdaságnál használt szijjakat nehéz lenne egyébbel pótolni. Zsiros trágyája pedig a mezei gazdaságnál megbecsülhetetlen. Tartása főleg a meddő bivalnak épen nem kerül sokba, mert külömbféle szalma, törökbuza kóré (kocsán) s egyéb silány takarmánnyal is jól kihuzza a telet, úgy hogy e tekintetben tán még a szamaron is túl tesz.

Ugy tetszik mintha több oldalról hallanék ilyen forma megjegyzéseket: no ugyan feldicséred a bivalokat, eddig mind csak előnyeikről beszéltél, hadd halljuk már hibáikat, fogyatkozásait, halljuk csak mivel lehet védeai azon rossz szokásukat, mely szerint oly kényesek, hogy nyáron a meleget, télen a hideget nem tudják tűrni, e mellett szeszélyesek, fortélyosak stb. stb.

Igaz, hogy a bival nyáron a nagy meleget, télen a nagy hideget nem igen tudja tűrni, de ez nála nem erkölcsi hiba, ez egyenesen a természetten törvényein alapuló okok következménye.

Tudjuk, hogy a fekete színű tárgyak a napsugarait magukon átbocsátják, míg a fehér színűek vissza verik azokat. Már most a bival télen nyáron fekete ruhát viselve, lehet-e csodálni, ha a tikkasztó hőségben a rakott szekeret is beviszi a közelében eső folyóba. A fentebbi állítás alapján télen épen előnyükre volna a fekete szín, de a ritka szövétü bőrt rongyos, kopott ruha takarván nem képes a nagy hideg behatásának kelőleg ellent állani. Ám ha a bivalnak olyan tömött bőre, szőre lenne — természetesen a fekete színnel — mint a fehér tehének: a nagy hideget számba sem venné, de tikkasztó meleg nyáron az égető nap sütése következtében el kellene pusztulnia. Egyébiránt, hogy a hideg ellen oly igen érzékenyek oka az is, hogy ha ősszel békerülvén egész télen folyvást meleg gőzös istállón tartattnak, mely miatt úgy el kényesednek, hogy csekélyebb hidegben is könnyen megfáznak és ha hozzá még a cseléd gondatlansága miatt jeges vizet kénytelenek inni, hamar érheti őket még veszélyes betegség is. Egészen máskép megy dolga a meleg égélj alatt lakó s vandon élő rokonoknak. Ezek a nap melegebb részében csorda számra hevernek az ős erdők meleg pocsolájában, mely fürdés közben egész testöket iszappal vonják be, mely burkolat, a mellett, hogy a nap forró sütését mérsékli, a rovarok csipése ellen is védelmül szolgál.

I. Az apa-bivalról.

Míg a fehér csordánál okkal-móddal két bika is alkalmazható, addig a bivaloknál az összes csorda népe csupán csak egy apa-bivalra van utalva, mert ha igaz a közmondás, hogy két dudás egy csordába nem fér meg, igazán igaz hogy két bival-bika egy csordánál meg nem tűri egymást, úgy hogy már első találkozásra valamelyiknek pusztulnia kell, de aztán az az egy igen éber figyelemmel van az összes csordanépe iránt. S bár tolakodást nem ismer a mennyiben az üzelkedésre nem hajlandókat mód nélkül nem ostromolja más nemű okvetlenkedő állatok módjára, mégis gondosan ügyet arra, hogy a gondjaira bizott állatok közül jövendőre egy is meddőn ne maradjon. Azonban ő apasága minden gyöngédsége mellett

goromba is tud lenni. Történt ugyan is, hogy itt Kolozsvárt a csordába hajtott bivalok közül egyet üldözni kezdett s egy napon tölgyénél fogva kukra hányta, minek következtében ez a tejelésre képtelenné vált.

Ugyanezen bika a következő évben hasonló gorombaságot követett el egy más fejős bivalon is! Ám, fejtse meg a ki tudja, hogy miért gyűlölte meg ezeket s tette nyomorékká a bika? Ki bival-bikát akar nevelni, gondja legyen rá, hogy gyermekek, cselédek gondatlanul ne játszódjanak vele, döfni ne tanítsák, különben mire felnövekedik olyan gonosz döfős lesz, hogy a reá fordított költség, ha nem is egészen, de nagy részben kárba vész.

2. A fejős bivalról.

A gazdáknak a tehén-bivalokra van legtöbb panaszuk, mint a melyek állítólag szeszélyesek, fortélyosak. Feljebb igyekeztem kimutatni kényességük okát, most szólni akarok fortélyosságukról. Előre is megjegyezni kívánom, hogy nem mind valóban fortélyosság az náluk, a mi első tekintetre annak látszik, hanem látszólagos, erről szölok elébb, hogy hátrább a valódiról is szólhassak.

A tehén-bival az ellés után 6—8 hétre — különösen a fiatal — megszokott folytatni. Ez időtől számítva 5 hónapig tehát féltéideig jól engedi a fejést, de már azon túl a nála levő ivadék kezd mozogni s fejlődése közben az anya véréből mind több-több mennyiségű tápanyagot von el. Ezalatt a kétszeri fejés még mind járja, nem azért tartjuk, hogy mellette száraz kertyot nyeljük! Hát az állat élete mit véteit? De biz ennek fenntartására is kell hogy egy részt fordítson. No még csak az hiányzik, hogy mindezek koronájául egy szopós borju is győtörje szegényt! A tej elvételével sokat veszít az állat a test melegéből és ő ezt ösztönszerűleg érzi; azért ad nagy hidegben kevesebb tejet, mint egyébkor. E kívül ő is, mint más nemű szoptatós állat alá van vetve hasassága alatt külömbféle változásoknak, fájdalmaknak. Némelyik ez időszakban oly felette igen csiklandós, ingerlékeny, hogy a mint a sajtárral feléje közelednek, már borzad, reszket, irtódzik, tapod s minden lehető módon igyekszik a fejés alól kibujni.

Ki tehát az annyi oldalról ostromolt fejős állatot nem képes jól takarmányozni, az jobb ha tartásával felhagy s egyéb üzlet után lát, de jól takarmányozva e kényes korszakon — bár erőszakolva is — túl küzdi magát s ha lassan-lassan apad is a tej, de még mind tejel hasassága 8-ik hónapjáig, sőt kiváltképp némelyik még tovább is. Azonban hiba ha legalább is 3 hónapig nem engedjük nyugodni, mi bizonyosan a jövő tejelési időszak rovására fok kiütni.

De lássuk már a medvétl vagy is szóljunk a valóban fortélyos bivalról is. Az olyan bivalról, a mely egyszer több, máskor kevesebb tejet ad, egyszer leereszti a tejet, máskor nem; fejés alatt tapod jobbra-balra, farkával mödnélkül csapkod, az emberhez út vagy a fejés elől menekülni akarván lefekszik, azt szoktuk mondani, hogy fortélyos. Szük, silány takarmányozás, rendetlen időben

való etetés, itatas, fejés, mód nélkül való kegyetlenkedés, mind-mind megannyi előkészítő eszköze a fortélyosságának. Az állat ösztönszerűleg érzi, hogy tőle jóval több kamatot kívánnak, mint a mennyi a befektetett tőke után járna s az uzsoráskodni akaró gazdát a pénz-zel igyekszik kifizetni. Az illetőt aztán megrögzött rossz szokásairól még okszerű kezelés mellett is ember legyen a ki szoktassa! El kell beszélnem, hogy egy kezdő gazda mi módon tette fortélyossá bivalját. Ez ugyan is minden fejés alkalmával kevés korpát adatott az állatnak, hogy a tejet jobban leadja, de ez az éhesnek annyi volt, mint a medvének egy vaczka, hamar felette s kezdett nyugtalanodni, tapodni, ekkor ismét kapott egy keveset, de ez is hamar elment a másik után s így az adagot harmadszor is ismételni kellett, míg végre valahára véget ért a kínos fejés. S mikor már gazdánk több ilyen helytelen módon való bánás után átlátta, hogy a dolgon segíteni kellene — egy okosat gondolt ki, elhatározta ugyanis, hogy többé nem apránként, hanem egyszerre fogja a csal-étket a torkos állat elébe adni s hogy ez hamar fel ne ehesse, kavicsot rak a korpa közé. És a mint kifundálta azonképpen is cselekedett. Jó nehéz kavicsokat szerzett s fejeskor berakott egy serget a korpa közzé, de biz így sem ért czélt, mert a torkos bival olyan csörömpölést csapott velök s úgy dobálta, mint gyermek a lapdát, a korpa perczre elfogyott s a fortélyos megint a régi nótát huzta, mely abban állott, hogy nem adott tejet és vége az lett, hogy csak hamar a mészáros kezére került.

A megszokás második természetété válik — mondja a példabeszéd — s ez igazolva van a bivaloknál is. Egy cselédem beszéli, hogy őt előbbi gazdája valamiért jól eldöngette s így elkecserevedve nem volt kedve énekelni, a mit különben minden fejeskor tenni szokott volt és egy bival sem akart megállani, azért kénytelen volt gazdája parancsára rágyujtani a szokásos nótára.*) Tanuja voltam, midőn egykor egy nő az udvarra kipányvázott bivalokat rendre fejte s mikor az utolsóra, egy vén bivalra került a sor — mielőtt fejeshez kezdett volna, vett egy fuszulyka karót s vagy hármát jót huzott az állat hátára s kérdésemre, hogy ezt miért teszi, azt felelte, hogy ez ahoz van szokva, különben nem áll meg.

Ne engedjük hát, hogy a cselédek a bivalok közt olyasmit cselekedjenek a mi később cseléd változás esetén vagy egyéb ok miatt hátrányos lehet. Általán jobb ha a fejés minden zaj nélkül történik.

3. Hogy lehet a tehén-bivalat úgy szoktatni, hogy borju nélkül is lehessen fejni?

Hogy a bivalat borju nélkül is lehessen fejni, a szoktatást az ellés vagy borjuzás első perczeiben kell megkezdeni. Veszünk mintegy meter hosszú spárgát s kettőbe fogva a bival farkára urkoljuk s ügyes fogással térden felül a bal lábhoz kötjük, hogy a fejt ne csapkodhassa, azután azon tájékat, mely felől a fejés történik, egy lóvakaróval

*) Zalamegye némely vidékén az eladó fejős bivalnak „nótáját” is tudják a voróval.

megvakarjuk, hogy gaz és egyéb tisztátalanság a sajtárba ne hulljon, ezután a bival tölgyét langyos vízzel tisztára mossuk s jól megtöröljük. Következik a fejés vagy most még az előjátszás, mely abból áll, hogy kevés ideig a bival csecsét huzogatjuk, a nélkül, hogy most még egy cseppet is fejnénk belőle. Következik a szoptatás, de a csak imént született borju nem képes az úgy nevezett fecs tejet mind kiszopni, a mit hát benne hagyott, kevés sóskorpára fejjük és az anyának adjuk. A belső forrásban szenvedőre ez igen enyhítő hatású fog lenni, e mellett jó pár napig az italul adandó kút vizet kevés meleg vízzel enyhíteni, ezzel a történhető bajnak elejét véteik.

A szoptatás megtörténvén a borjut az istálló valamely félre eső zugába visszük, hogy anyja a jövő szoptatásig ne lássa, ez eleinte sajnálja őt, de megszokja s nem fog utána bolondulni. Ha a második fejés-szoptatás ideje elérkezett, most is mindenben úgy kell eljárni, mint az elsőnél láttuk t. i. fark-kötés, vakarás, mosás és előjátszás sorrendbe jöjjenek, mely utóbbi műtétnek is végbevitel után előhozzuk a borjut, megszoptatjuk s a netalán tölgyben maradt tejet kifejjük. A borjut soha sem kell anyja elébe állítani, hogy nyalja vagy ögyelegejen vele, hanem mihelyt szoptott, azonnal helyére kell vinni. Pár nap alatt, annyira erős lesz a borju, hogy a tejet képes lesz egy cseppig kiszopni.

Ha a borjut eladásra szántuk, jó a tejet mind neki hagyni, mert a jól tartott két hetős borjut jobb árért megveszi a mészáros, mintha tovább tartjuk s a tejet megvonjuk tőle, de ha a borjut nem akarjuk eladni s a tej egy részére szükségünk van, most egy első, majd egy hátulsó csecset kilehet fejni, de mindig előre s váltogatva. Később ha a szükség azt hozná magával, két csecset veszünk el s kettő marad a borjunak. Hat héten túl már egy csecsre is maradhat a borju, de az esetben olyan eledelt kell neki nyújtani, mely az anya tejet legalább részben pótolni képes. Én mindig a fent előadott rendszer szerint szoktam eljárni: akár eladtam, akár megtartottam a borjut.

Ily kezelés mellett könnyen boldogultam s nem volt még rá esél, hogy valamelyik bivalomat borju nélkül is ne lehetett volna fejni. —

T—m—s.

Meghívás.

Ezennel van szerencsénk a kolozsvári állatkiállítás t. aláíróit tiszteletteljesen felkérni, hogy az 1882. martius hó 18-án délelőtt 10 órakor a városház nagy termében tartandó alakuló közgyűlésre minél számosabban megjelenni sziveskedjenek. A közgyűlés napirendje a következő:

1. A gyűlés megalakulása, ad hoc elnök és jegyző választása.
2. Jelentés az állat-kiállítás ügyében eddig történt lépésekről.
3. Alapszabályok tárgyalása és elfogadása.
4. A végrehajtó bizottság megválasztása.
5. Küldöttség megválasztása a kormánysegély iránti kérésre.

vény és az alapszabály benyújtására, valamint a bécsi állatkiállítás tanulmányozására.

6. Tagok netáni indítványai.

7. Gyűlés bezárta.

Együttal bátrak vagyunk az alapszabály tervezetét a célból közölni, hogy azt minden t. tagtárs és esetleg más érdeklődő is már előlegesen tudomásul vehesse, arra becses észrevételeit megtehesse a közgyűlésen előadhassa.

Kolozsvárt, 1882. martius hó 4-én.

Báró Bánffy Ádám s. k.

Signond Dezső s. k.

**Az erdélyi gazd. egylet
állat-kiállítási szakosztályának
alapszabály tervezete.**

I. Czim és székhely.

1. §. „Az erdélyi gazd. egylet állat-kiállítási szakosztálya” czim alatt társulat alakul, melynek székhelye Kolozsvár.

II. Viszony az erdélyi gazd. egylethez.

2. §. Az állat-kiállítási szakosztály az erdélyi gazd. egylet keretében foglal ugyan helyet, de saját ügyeit és külön vagyonát önállóan kezeli, mindazonáltal az erdélyi gazd. egylet rendes közgyűlésén anyagi és szellemi működéséről rövid jelentést tenni tartozik.

III. Cziel.

3. §. Az állat-kiállítási szakosztály czélja évenként alkalmas időben rendezett kiállítások és azokkal egybekötött díjazások és sorsolások által az erdélyrészi állattenyésztés emelésére hatni.

IV. Kiállítások székhelye.

4. §. Ezen évi kiállítások székhelyéül egyelőre Kolozsvár van kitűzve, de a gazdaközönség fokozódó részvéte és támogatása esetén köteles lesz az állat-kiállítási szakosztály ily tárlatokat felváltva az erdélyi országrész más alkalmas városaiban is rendezni.

V. Tagok, illetőleg részjegy-birtokosok.

5. §. Az állat-kiállítási szakosztályba mindenki beléphet, a ki legalább egy szakosztályi részjegyet aláír, — akár tagja az erdélyi gazd. egyletnek, akár nem.

VI. Részjegyek.

6. §. A részjegyek névre szólnak és másra át nem ruházhatók.

7. §. Minden részjegy 50 frtról szól és öt darab egyenként 10 frtos szelvényvel van ellátva.

8. §. A részjegy nem kamatoz, törlesztése kisorsolás által történik, mely célból a szelvények folyószámozva vannak és a tiszta jövedelem arányában (22. §.) kihuzatni fognak.

VII. A tagok (részjegy-birtokosok) jogai.

9. §. A tagok jogai:

a) választók és választhatók;

b) a részjegyek kisorsolás általi törlesztését élvezik;

c) minden részjegy után egy szavazattal bírnak, háromnál több szavazatot azonban egy tag sem gyakorolhat.

Ezen jogokat minden tag (még saját részjegyeinek teljes kisorsolása után is) mindaddig élvezi, míg a szakosztály összes részjegyei kisorsolva nem lettek.

**VIII. A tagok (részjegy-birtokosok)
köteleességei.**

10. §. A tagok köteleessége minden aláírt egyes részjegy után öt év alatt évenként 20%-ot, azaz 10 frtot a rendes közgyűlés napjáig (14. §.) a szakosztály pénztárába befizetni.

11. §. A részjegy csak teljes befizetéskor adatik ki, mely befizetés azonban az öt év lefolyta előtt is történhetik; a részletfizetés nyugtájául ideiglenes elismervény szolgál.

12. §. Oly tag, ki egy vagy több részlet fizetésével hátráltn van, a 9. §-ban felsorolt tagsági jogokat nem gyakorolhatja.

13. §. Késedelmes fizetők ellen a törvény utja van fenntartva.

IX. A szakosztály szervezete.

A. Közgyűlés.

14. §. Az állat-kiállítási szakosztály minden évben, még pedig mindenkor az általa rendezett kiállítás alkalmával rendes közgyűlést tart, melyen minden részjegy-birtokos (erkölcsi testület külön kinevezett megbízott által) ki tagsági kötelezettségeinek (10 — 12 §§-ok) pontosan eleget tett, részt vehet.

15. §. A közgyűlés tárgyai:

a) Jelentés a lefolyt évi működésről.

b) Jelentés a vagyon állapotáról, zárszámadás bejelentése.

c) A jövő évre szóló költségvetés megállapítása.

d) Ingatlan vagyon vehetésének vagy eladhatásának engedélyezése.

e) Netaláni fizetéses személyzet javadalmainak meghatározása.

f) Beadott indítványok tárgyalása.

g) Alapszabályok megváltoztatása.

h) Az ügyeket vezető végrehajtó bizottság megválasztása.

Minden közgyűlési tárgyat csakis a végrehajtó bizottság előleges véleményének meghallgatása után lehet tárgyalás alá venni.

16. §. Rendkívüli közgyűlés hivandó egybe, ha azt az összes részjegyek felének képviselői indokolt beadványban kívánják, vagy pedig a végrehajtó bizottság azt szükségesnek látja.

17. §. A közgyűlés határnapja legalább két héttel megelőzőleg az erdélyi gazd. egylet hivatalos közlönyében hirdetendő.

A közgyűlés határozat képes, ha az összes részjegyeknek egy negyedrészre képviselve van.

Azon esetben, ha a szabályosan történt összehívás dacára ennyi részjegy képviselve nem volna: ugyanazon napirenddel új közgyűlés lesz hirdetendő, melyen — a számról való minden tekintet nélkül — a jelenlevők határoznak.

B. Végrehajtó bizottság.

18. §. A közgyűlés az állat-kiállítási szakosztály ügyeinek és vagyonának vezetésére és kezelésére három évi tartamra elnök, alelnök és 24 tagból álló végrehajtó bizottságot választ az összes erre jogosult (9—12 §§-ok) részjegybirtokosok (tagok) sorából.

Az adminisztratív kezelést az erdélyi gazd. egyesület titkára és pénztárnoka és — a mennyiben szüksége fennforog — az egyesület segédszemélyzete minden díj nélkül végzi, a végrehajtó bizottságuak, illetőleg annak elnökségének felügyelete, utasítása és ellenőrzése nyomán.

19. §. A végrehajtó bizottság, illetőleg annak elnöksége közvetlenül vezeti a szakosztály ügyeit, mely célból szükség szerint üléseket tart.

20. §. A végrehajtó bizottság határozatképes, ha a jelenlevő választott tagok száma a megjelent tisztviselők (u. m. elnök, alelnök, titkár és pénztárnok) számát egygyel meghaladja.

21. §. A végrehajtó bizottság főkötelessége minden a kiállítási ügyre vonatkozó intézkedés u. m. a kiállítás székhelyének és idejének meghatározása, az építkezés, rendezés, sorsolás stb. keresztül vitele, továbbá minden a közgyűlés elé szánt tárgy vagy indítvány kellő előkészítése, illetőleg véleményel kísérése.

X. A jövedelem és vagyon hová fordítása.

22. §. A kiállítási helypénzből, belépti díjból, sorsolásból és különféle bevételeiből eredő és a költségek levonásával fennmaradó tiszta jövedelemnek $\frac{1}{4}$ része tartalék-alap képzésére, $\frac{3}{4}$ része pedig a részjegyek, illetőleg azok szelvényeinek kisorsolására lesz fordítva.

23. §. Ha minden aláírt részjegy (illetőleg szelvény) kisorsolva lett, az összes ingó és ingatlan vagyon az erdélyi gazd. egyesületre megy át, mely azt azonban csakis állat-kiállítási célokra használhatja fel.

XI. Feloszlás.

24. §. A feloszlás esetleg korábban is történhetik, ha azt egy e célra külön összehívott közgyűlésen az összes részjegyek három negyed része kívánja, mely esetben a vagyon hasonló kötelezettséggel szintén az erdélyi gazd. egyesületre megy át. —

EGYVELEG.

* Mai számunkkal veszik t. olvasóink Tauffer Ferencz helybeli előnyösen ismert magkereskedőnek és az erdélyi gazdasági egyesület bizományosának főárjegyzékét, (40-ik évfolyam); ajánljuk az érdeklődők szives figyelmébe.

— Február havi meteorologiai észleletek. A kolos-monostori állomás észleleteiből közöljük a február havi összevont adatokat, u. m. légnyomás (tengerszinre redukálva) középátlaga 765.2, legmagasabb február hó 2-án 777.1, legkisebb február hó 28-án 751.2 millimeter, középhőmérséklet C° — 3.4, legmagasabb február hó

28-án + 6.0, legkisebb február hó 9-én — 11.6. A párányomás átlaga 3.5 millimeter, a légnedvesség százalékanak átlaga 94. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélcsend egyszersem, szél 84-szer, ugyanis északi szél 6-szor, északkeleti szél 8-szor, keleti szél 27-szer, délkeleti szél 1-szer, déli szél 2-szer, délnyugoti szél 6-szor, nyugoti szél 25-ször és északnyugoti szél 9-szer. A csapadékos napok száma tett 5-öt, hó volt 4, jég —, égháboru — napon, összesen 5 millimeter csapadék volt e hónapban, legtöbb 19-én, azaz 2.1 millimeter. —

— Uj gépgyár. Érdekes lesz tisztelt olvasóinknak tudni, mily mérvben halad hazai gépműiparnak fejlődése. Ugyanis mint értesülünk az eddigi Brogle és Müller-féle cég főnöke Brogle József ur, Budapesten váci-körut az osztr. állam vas-pálya közelében egy nagyobb styl szerinti gyárat épített, mely trieurök (konkoly választó) szelelők, rostalemezek továbbá mindennemű mezőgazdasági gépek mint: járgányok, cséplőgépek, szelelőrosták, kukorica morzsolók stb. gyártásával foglalkozik. Noha a gyár építése csak most kezdődött, mégis képes lesz az idény beálltával a közönség minden kívánalmának megfelelni.

— Szives tudomásul. A mint az „Erdélyi Gazda“ 8. sz. Egyleti mozgalmak című rovatában 12 p. a. olvasható, az orsz. m. gazdasági egyesület megkeresése folytán gyümölcsészeti szakosztályuuk 10 alma és 10 körte fajt ajánl tömeges termelésre. A kijelölt tíz alma között egy olyan is van, mely a helybeli pomologusok között csak pár évvel ezelőtt tölem terjedt el, neve: Kései Van Mons reinette. Miután jelzett alma többi kitűnő társai között szépség, jóság, tartósság és termékenységi tekintetben igen méltó helyet foglalt el s miután említett faj legbiztosabban csak nálam található még egy ideig summáson, van szerencsém az igen tisztelt helybeli és vidéki gyümölcsészek tudomására hozni, hogy abból egy pár ojtóággal bárkinek ingyen is szolgálak, csupán azt jegyzem meg, hogy a galyak postai úton való szét küldésére nem válalkozhatom, de az érdeklődők vagy megbízottjaik szállásomon Kolozsvárt (kül-magyarutca 14. sz.) az ojtógalyat bármelyik perczen átvehetik.

Tóth Tamás.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, 1881. február 26-ától mártius 4-éig.

Buza szilárd üzlet, forgalom 70,000 metermázsa, ár 11.50 frt.

Rozs lanyha üzlet, forgalom 4000 metermázsa, ár 8 frt 80 kr.

Árpa lanyha üzlet, forgalom 5000 metermázsa, ár: takarmányárpa 7.35 frt, seres árpa 9.25 frt.

Zab szilárd üzlet, forgalom 3000 metermázsa, ár 7 frt 90 kr.

Törökbuza szilárd üzlet, forgalom 12,000 metermázsa, ár 7.10 frt.

G a b o n a - á r a k :

minimum és maximum: Budapest már. 4. | Bécs már. 4.

Buza	10 80 — 12 20 frt	11 15 — 13 00 frt
Rozs	8 70 — 9 00 frt	9 25 — 9 80 frt
Árpa, takarmány	7 20 — 7 50 frt	7 50 — 8 00 frt
Árpa, szeszfőzésre	8 25 — 8 75 frt	8 60 — 9 40 frt
Árpa, seres	9 00 — 9 50 frt	9 75 — 10 75 frt
Zab	7 40 — 8 30 frt	7 35 — 8 40 frt
Törökbuza	6 90 — 7 40 frt	7 25 — 8 25 frt

Budapesti marhavásár mártius 2-án. Összes felhajtás 1574 db. nagy és 1607 apró marha. Ebből eladott 22 db. bika, 911 db. ökör, 400 db. vágó tehén, 189 db. fejős tehén, 52 drb. bival, 646 drb. borju, 961 drb. bárány. Árak: bika darabonként 74—138 frt, ökör páronként 186—304 frt, vágó tehén páronként 150—260 frt, fejős tehén darabonként 80—164 frt, bival páronként 160—203 frt, borju darabonként 9—28 frt, bárány páronként 4—6 frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 49—52 frt, tehénhús 48—50 frt, borjuhús 54—80 frt, bivalhús 45—47 frt.

Bécsi marhavásár feb. 28-ikán. Összes felhajtás 2641 drb és pedig 2618 drb. magyar, 270 drb. lengyel és 760 drb. német fajta, melyből 2608 drb. ökör, 14 drb. tehén, 23 drb. bika és 3 db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 52—61 frt, lengyel 52—57 frt, német 52—

60 frt, tehén 48—51 frt, bika 50—51 frt, bival — — frt. Lábán darabonként 115—260 frtot fizettek.

Diszuozsir: kész áru hordóval együtt 75 1/2—76 frt, Márczius—Április havi kötésben hordó nélkül 73 1/2—74 frt.

Szalonna: vidéki szalonna 65 frt, városi áru 69—70 frt, füstölt szalonna — — frt.

Bécsi sertésvásár feb. 28-ikán. Összes felhajtás 3544 drb. és pedig 966 drb. nehéz, 1135 drb. középhez és 1445 drb. süldő; melyből 1761 drb. magyar, 1443 drb. orosz-lengyel, 340 drb. szerb és — drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 56—58 frt, középhez 52—55 frt, süldő 37 1/2 — 44 frt; szalonna és zsir 71—73 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H I R D E T É S E K .

(8.) ELADÓ POJNIK ALMA (1—1.)

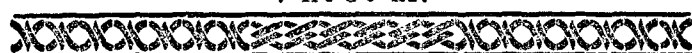
ELADÓ POJNIK ALMA

20 hectoliter van

Dezső Dénes-nél Nagy-Enyeden;

hectolitere csomagolva és vasúthoz szállítva

7 frt 50 kr.

P i a c z i á r a k .

A h e t i v á s á r		Egy hectoliter vagy metermázsá*						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
h e l y e	n a p j a	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
Á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterozo	márt. 3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	márt. 1	960	700	520	500	295	450	295	—	255	44
Osik-Szereda		875	—	650	550	370	755	210	70	250	32
Décs		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déva		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Érzsébetváros	márt. 4	800	625	550	—	165	525	360	150	300	44
Fogaras		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K.-Fehérvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gy.-Sz. Miklós	feb. 25	1050	—	700	675	325	600	280	60	160	36
Kolozsvár	márt. 2	800	—	560	—	300	480	250	240	350	46
M.-Vásárhely		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyede	márt. 2	1050	825	600	—	190	500	370	200	285	44
N.-Sz. Enyede*	márt. 3	1115	1065	805	965	870	735	140	100	350	48
Szegesvár	márt. 2	830	610	580	—	320	550	150	70	200	44
Sz.-Sz. György		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Rége	márt. 2	837	687	562	—	337	552	210	100	320	40
Sz.-udvarhely	feb. 23	850	605	600	—	300	600	240	40	250	36

*) A csillaggal jelölt árak metermázsára értendők.

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számíthatnak.

A hirdetés szövegét

a t. megrendelők minden külön díj nélkül teljes szorint akárhányszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kivánt tór megnevezése	1 1—3 1—6 1—12 1—18 1—24 1—30 1—36 1—42 1—52										
	szori hirdetésnél										
	fizetendő forint										
1/16 v. egysz oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210	
1/8 v. fél "	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
1/4 v. negyed "	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
1/2 v. nyolcad olda:	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
1/16 v. tizenhatod "	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedréz engedményben részesülnek ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Pályázat kertészi állomásra.

Az erdélyi gazd. egyesület kolozsvári köztelkén a kertészi állomás megürülvén, ennek betöltésére az igazgató választmány pályázatot hirdet a következő feltételek alatt:

I. Pályázó tartozik az 1 kat. hold és 1080 ölet tevő csemete és magonciskolát, a 288 fiatal fát számító anyafakertet, az 50 fára tervezett erdélyi ősi almafaj táblát, valamint a mintegy 230 régi — itt-ott elszórva levő anyafát szakmáymivelésre elvállalni.

II. Ezen szakmáymunkáért a következő évi átalány-árak vannak megállapítva u. m.

1.	Évenként 365 ölet rigolozásáért	54	frt 75	kr.
2.	" mintegy 4300 drb. csemete beültetéséért	10	"	—
3.	" 2280 ölet telásáért	56	"	50 kr.
4.	" 2280 öletnek 3-szori kapálásáért	102	"	60 kr.
5.	" gyomlálásért és táblaszék fentartásáért	20	"	—
6.	" az utak fentartásáért	20	"	—
7.	" mintegy 3000 drb. eladó csemete kiásásáért	90	"	—
8.	" magbeszerzéséért a magonc-iskolába	15	"	—
9.	" általányul kerti eszközökért	20	"	—
10.	" " klféle anyagokért	11	"	15 kr.
11.	" mintegy 500 anyafa kezeléséért	50	"	—
12.	" az oltási idényre pótlékul	10	"	—
	összesen	460	frt	—

azaz Négyszázhatvan forint.

III. A szakmáymunka díján kívül a következő javadalmazás van biztosítva:

1. Szabad lakás a köztelki kertész lakban.
2. A köztelken lévő még két laháznak, csürnek, pinczének és melléképületeknek szabad használata.
3. A köztelken belül 5 hold kerti földnek, valamint a kerttel összefüggő, de a kerítésen kívül lévő 3 hold I. osztályu szántóföldnek, összesen tehát **nyolcz holdnak szabad használata.**
4. Évi 240 forint azaz **Kétszáznegyven forint**, mely havi 20 frtos utólagos részletekben fog kiadatni.
5. A köztelki csemete, oltógaly, vadoncz és gyümölcs eladásából befolyó brutto jövedelem után a következő százalékat u. m.

800 forintig	3 ^o / _o -ot.
800 forinton tuli 100 frt után	5 ^o / _o -ot.
" " " 200 " "	7 ^o / _o -ot.
" " " 300 " "	10 ^o / _o -ot.
" " " 400 " "	12 ^o / _o -ot.
" " " 500 " "	15 ^o / _o -ot.
" " " 600 " " és azon tul	20 ^o / _o -ot.

VI. Pályázni kívánók felhivatnak, hogy szakképzettségüket, valamint a magyar nyelvben való jártasságukat igazoló okmányaikat 1882. martius hó 15-éig „Az erdélyi gazd. egyesület titkári hivatalának Kolozsvárt” czim alatt küldjék be.

V. A szerződés a legalkalmasabbnak ítelt pályázóval — egy próbaév fentartásával — **nyolcz évre** fog megkötetni.

VI. Az állomás a z o n n a l elfoglalható, — még netán kívánt részletesebb felvilágosításokkal a titkári hivatal szolgál. —

Kelt az erdélyi gazd. egyesület igazgató választmányának Kolozsvárt, 1882. februar 18-án tartott üléséből.

Szabó Lózsef,
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.